

Õiguskantsler

Teie 30.03.2014 nr

Meie 21.04.2014 nr 6-1/140505/1401753

**Seisukoht vastuolu mittetuvastamise kohta
Automaatne liikluskindlustus liikluses mittekasutatavalt mootorsõidukilt ja
lammutustõendi nõue sõiduki liiklusregistrist kustutamiseks**

Lugupeetud [ ]

Täna Teid pöördumise eest. Märkite selles, et oktoobris 2014 jõustuva uue liikluskindlustuse seaduse¹ järgi tuleb kõigi sõiduvahendite eest tasuda liikluskindlustuse makseid. Leiate, et kui Te kasutate liiklusregistris arvel² olevat sõidukit oma majapidamises ja ei osale liikluses, siis ei ole Teilt alust nõuda kindlustusmaksete tasumist ning soovite, et Teil oleks võimalik vormistada seda liiklusregistris senikehtinud korras. Samuti märkite, et sõidukit ei kustutata liiklusregistrist vanametalli viimise tõendita ning see rikub Teie õiguseid, kuna Teil on õigus oma omandiga oma suva järgi talitada.

Tutvusin Teie avaldusega ning asjassepuutuvate õigusaktide sätetega, samuti liikluskindlustuse seaduse eelnõu menetlemise erinevates etappides koostatud seletuskirjadega.

Esiteks märgin, et ma ei tuvastanud, et uue liikluskindlustuse seaduse alusel (edaspidi *LKindlS*) eksisteeriks Teie pöördumises kirjeldatud probleem seoses liikluskindlustusmaksete tasumisega mootorsõidukilt ja selle haagiselt (edaspidi koos *sõiduk*), mida liikluses ei kasutata. Sõiduki omanikul on ka uue *LKindlS* jõustumisel võimalik taotleda sõiduki ajutist registrist kustutamist ning selliste sõidukite suhtes ei kohaldata ei kohustuslikku ega automaatset liikluskindlustust.

Teiseks märgin, et mul ei ole võimalik pädevuse puudumise tõttu analüüsida liiklusseaduse (edaspidi *LS*) sätte, millega kehtestatakse sõiduki liiklusregistrist kustutamiseks lammutustõendi nõue, kooskõla põhiseadusega, kuna vastav säte on Euroopa Liidu õigusega seotud säte.

Alljärgnevalt selgitan lähemalt.

¹ Liikluskindlustuse seadus võeti vastu 26.03.2014 ja jõustub 01.10.2014.

² Vabariigi Valitsuse 16.06.2011 määruse "Liiklusregistri pidamise põhimäärus" § 3 p 20 järgi on liiklusregistris andmed ka registrist ajutiselt kustutatud ja kustutatud sõidukite kohta.

I Liikluskindlustuse rakendamine liikluses mittekasutatava mootorsõiduki suhtes

26. märtsil 2014 vastu võetud LKindlS, mis põhiosas jõustub 1. oktoobril 2014, reguleerib selle § 1 järgi sõidukiga kahju tekitamisest tuleneva tsiviilvastutuse kohustuslikku kindlustust (edaspidi *kohustuslik liikluskindlustus*), kindlustamata sõidukile rakenduvat sundkindlustust (edaspidi *automaatne liikluskindlustus*) ja vastutust kindlustamata sõiduki juhtimise eest.

LKindlS § 4 p 1 järgi tuleb kohustusliku liikluskindlustuse leping sõlmida sõiduki suhtes, mis on registreeritud või tuleb registreerida liiklusseaduse alusel loodud liiklusregistris, välja arvatud vanasõiduk ja võistlusauto, mida ei kasutata liikluses. Lisaks on seadus näinud ette kindlustamata sõidukile rakenduvat automaatse liikluskindlustuse. Automaatse liikluskindlustuse eesmärk on anda liiklusregistris registreeritud lepinguta sõidukile, välja arvatud vanasõiduk ja võistlusauto, automaatne kindlustuskaitse, vähendada lepinguta sõidukite osakaalu liikluses ja koguda rahalisi vahendeid lepinguta sõidukite ja automaatse kindlustuskaitsega sõidukitega tekitatud kahjude hüvitamiseks (LKindlS § 60 lg 1).

LKindlS § 60 lõike 2 järgi tekib automaatne liikluskindlustuse kindlustussuhe fondi³ ja kindlustuskohustusega isiku vahel, kui liiklusregistris registreeritud sõiduki puhul, välja arvatud vanasõiduki ja võistlusauto, on kindlustuskohustus täitmata. Nii kohustusliku liikluskindlustuse kui ka automaatse liikluskindlustuse rakendumise eeltingimuseks on seega, et sõiduk on või peab olema liiklusregistris registreeritud.

Kehtiva LS § 77 lõige 7 annab sõiduki omanikule või tema esindajale õiguse taotleda sõiduki ajutist registrist kustutamist.⁴ Uue LKindlS rakendussätetega eeltoodud liiklusseaduse sätet ei muudeta. Seega kehtib võimalus sõiduk omaniku või tema esindaja taotluse alusel ajutiselt registrist kustutada edasi ka uue LKindlS jõustumisel. Uuendusena sätestatakse Maanteeameti õigus peatada sõiduki registrikanne, mille tehnonõuetele vastavuse kehtivusest ja viimasest kindlustuslepingu poliisi kehtivusest on möödunud kaks aastat (vt 01.10.2014 jõustuv LS § 77 lõige 8²).

Siinjuures tuleb märkida, et sõiduk, mis on liiklusregistrist ajutiselt kustutatud või mille registrikanne on peatatud, loetakse registreerimata sõidukiks ja selle liikluses kasutamine on keelatud (01.10.2014 jõustuv LS § 77 lõige 8⁴).

Kuivõrd ajutiselt registrist kustutatud või peatatud registrikannega sõiduk loetakse registreerimata sõidukiks, siis kooskõlas ülalsiteeritud LKindlS § 60 lõikega 2 sellise sõiduki suhtes automaatset liikluskindlustust ei rakendata. Seda järeldust toetab ka LKindlS § 60 lõige 3, mille järgi lõpeb sõiduki automaatne kindlustuskaitse, kui jõustub sõiduki suhtes sõlmitud leping või sõiduk kustutatakse liiklusregistrist või sõiduk loetakse registreerimata sõidukiks.

LKindlS eelnõu teise lugemise jätkamise seletuskirjas on selgitatud, et liikluskindlustuse huviorbiidis on liikluses osalevad sõidukid, mistõttu nn passiivses olekus sõidukite puhul on ette nähtud registrikannete peatamine ning automaatset liikluskindlustust ei kohaldata.⁵

³ LKindlS § 10 järgi on liikluskindlustuse fond mittetulundusühing, kes täidab ülesandeid, mis tulenevad käesolevast seadusest ja rahandusministriga sõlmitud halduslepingust.

⁴ Seejuures on võimalik mootorsõiduk ja selle haagis kustutada ajutiselt registrist 1-24 kuuks, tähtaja lõppedes on võimalik esitada uuesti samasisuline taotlus.

⁵ 423 SE II₂ Seletuskiri liikluskindlustuse seaduse eelnõu teise lugemise jätkamise teksti juurde, lk 4. Kätesaadav veebilehel <http://www.riigikogu.ee/?op=ems&page=eelnou&eid=6e0f1d5b-ea7e-497d-b54a-9ba467f6884d&> Passiivses olekus sõidukite all peetakse seletuskirjas eelkõige silmas a) sõidukeid, mis on tehniliselt võimetud liikluses osalema; b) tehniliselt korras, kuid mitte kasutusel (seisvad sõidukid); c) sõidukid, mis on juba hävitatud ja

Kokkuvõtvalt on ka uue liikluskindlustuse seaduse jõustumisel omanikul või tema esindajal võimalik taotleda oma sõiduki ajutist liiklusregistrist kustutamist ja sellisel juhul automaatselt liikluskindlustust ei rakendata.

Eeltoodut arvestades Teie kirjeldatud probleem puudub.

II Lammutustõend sõiduki liiklusregistrist kustutamiseks

Teiseks olete vaidlustanud selle, et kasutuselt kõrvaldatava mootorsõiduki liiklusregistrist kustutamiseks on vaja lammutustõendit.

Sõiduki liiklusregistrist kustutamine lammutustõendi alusel on sätestatud ka kehtivas liiklusseaduses. LS § 77 lg 6 p 2 järgi kustutatakse sõiduk liiklusregistrist nõuetekohase lammutustõendi alusel, kui tegemist on kolme või neljarattalise mootorratta, sõiduauto või kuni 3500 kilogrammise täismassiga veoautoga. Kuna aga eelmainitud sättega kõrvuti on seaduses ka säte, mis võimaldab sõiduki registrist kustutada omaniku või tema esindaja taotluse alusel, millega kinnitatakse, et sõiduk on hävinud, keskkonnasõbralikult hävitatud või selle kasutamisest on loobutud (LS § 77 lg 6 p 4), on kehtiva seaduse järgi võimalik kasutuselt kõrvaldatavat sõidukit liiklusregistrist kustutada lammutustõendit esitamata. Uue LKindlS rakendussätetes tehtavad liiklusseaduse muudatused piiravad sõidukite liiklusregistrist kustutamise aluseid oluliselt ning kaob võimalus kustutada sõiduk liiklusregistrist omaniku või tema esindaja taotluses esitatud kinnituste alusel.

1.oktoobril 2014 jõustuva LS § 77 lõike 6 punkti 2 järgi kustutatakse sõiduk registrist nõuetekohase lammutustõendi alusel, kui tegemist on kolmerattalise mootorratta või kerge neliratta, sõiduauto või kuni 3500-kilogrammiline täismassiga veoautoga. Lammutustõendit ei pea eelnimetatud sõiduki registrist kustutamiseks esitama, kui sõiduk on lammutatud või hävinud enne 2004. aasta 1. maid. Seega, muude liiklusregistrist kustutamise aluste puudumise korral⁶ on võimalik kasutuselt kõrvaldatav sõiduk kustutada liiklusregistrist ilma lammutustõendi või pädeva asutuse tõendita vaid juhul, kui leiab tõendamist, et sõiduk lammutati või hävis enne 2004. aasta 1. maid. Kui sõiduk on hävinud hiljem ja seda ei saa nõuetekohaselt lammutada, kustutatakse sõiduk liiklusregistrist Keskkonnainspektsiooni, Politsei- ja Piirivalveameti või Päästeameti tõendi alusel (01.10.2014 jõustuv LS § 77 lg 6 p 7).

Leiate, et sõiduki liiklusregistrist kustutamiseks lammutustõendi esitamise nõue piirab Teie õiguseid, sest Teil on õigus oma omandiga talitada oma suva järgi. Ma ei saa Teie seisukohaga täies mahus nõustuda. Põhiseaduse § 32 küll kaitseb inimese omandit, kuid selle lõige 2 ütleb ühtlasi, et omandile võib seadusandja seada piiranguid ning isik ei või kasutada omandit üldiste huvide vastaselt. Teisisõnu toob omand omanikule kaasa nii õiguseid kui ka kohustusi ja asjaga seotud õiguseid kasutades peab omanik järgima ka seaduses sätestatud piiranguid ja reegleid. Nii ei saa näiteks sõiduki omanik liigelda sellega igal pool, vaid selleks lubatud alal ja seejuures järgima liiklusreegleid. Samuti kehtivad piirangud omandist vabanemisel ning need piirangud on kehtestatud eelkõige keskkonnakaitsealises eesmärgil. Nii ei ole lubatud vabaneda asjadest lihtsalt nende hülgamise teel, vaid tuleb anda need taaskasutusse või jäätmekäitlusesse.

Vana mootorsõiduk on keskkonnale eriti ohtlik jääde, mille käitlemise puhul kehtivad erireeglid.

---

millest on alles vaid registrikanne (olematud sõidukid). Eelkirjeldatud tüüpi sõidukite registrikanne tulevikus peatub, mis tähendab, et neile sõidukitele ei kohaldu enam ka liikluskindlustuse nõue.

⁶ Lammutustõendit ei nõuta näiteks ka vanasõiduki registrist kustutamisel. Vanasõiduki mõiste on toodud LS §-s 83.

Et vanade mootorsõidukite käitlemine on oluline, on seda vajalikuks peetud reguleerida ka Euroopa Liidu tasandil. Ka nõue, et liikmesriigid peavad sisse seadma süsteemi, mille järgi mootorsõiduki liiklusregistrist kustutamiseks peab olema nõuetekohane lammutustõend, tuleneb Euroopa Parlamendi ja Nõukogu direktiivi 2000/53/EÜ art 5 lõikest 3. Direktiivi preambula kohaselt on eesmärgiks ühtlustada siseriiklikke meetmeid selleks, et võimalikult vähendada kasutuselt kõrvaldatud sõidukite mõju keskkonnale ja kaasa aidata keskkonna kaitsele, säilitamisele ja kvaliteedi parandamisele ning energia säästmisele, ning et tagada siseturu tõrgeteta toimimine ja hoida ära konkurentsi moonutamine ühenduses.

Eesti on eelmainitud direktiivis sätestatud kohustuste täitmiseks kehtestanud muude sätete seas ka LS § 77 lõike 6 punktis 2 nõude⁷, et kasutuselt kõrvaldatavate teatud kategooria sõidukite liiklusregistrist kustutamise eeltingimuseks on nõuetekohase lammutustõendi olemasolu. Kuivõrd nõue, et sõiduki liiklusregistrist kustutamiseks peab olema lammutustõend, on kehtestatud direktiivis liikmesriikidele pandud kohustuse alusel, on LS § 77 lõige 6 punkt 2 Euroopa Liidu õigusega seotud säte.

Õiguskantsleri võimalused kontrollida Euroopa Liidu õigusega seotud sätte põhiseadusele vastavust on Riigikohtu seisukoha järgi piiratud.⁸ Kui asuksin Teie taotluse alusel hindama, kas põhiseadusega on kooskõlas tingimus, mille kohaselt peab vana mootorsõiduki liiklusregistrist kustutamiseks olema lammutustõendit, kontrolliksin sisuliselt EL õiguse vastavust põhiseadusele. Seda ma aga viidatud lahendist tulenevalt teha ei saa.

Sellega lõpetan Teie avalduse menetlemise. Tänan Teid pöördumast ja loodan, et toodud selgitused on Teile abiks.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Nele Parrest
õiguskantsleri asetäitja-nõunik
õiguskantsleri volitusel

Kristi Lahesoo 693 8409
Kristi.Lahesoo@oiguskantsler.ee

---

⁷ Nagu eespool märgitud, on nõue on sätestatud nii kehtivas kui ka 1. oktoobril 2014 jõustavas redaktsioonis, kuid alates 01.10.2014 on piiratud võimalusi kasutuselt kõrvaldatava mootorsõiduki liiklusregistrist kustutamiseks ilma lammutustõendit esitamata.

⁸ Vt ka RKPJK 26.06.2008.a. määrus asjas nr 3-4-1-5-08, p. 29 jj.